

BISERICA și ȘCOLA.

Foia bisericească, școlastică, literară și economică

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțun

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la

TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD

Congresul național-bisericesc.

Discursul de deschidere, al I. P. S. Sale Archiepiscopului și Metropolitului Ioan Meșianu.

Prea Stimaților Domni Deputați congresuali !

Dacă este o mare mângăere și bucurie pentru clerul și poporul nostru, biserica cea vie a Domnului, de câte-ori aude și vede pe arhierii dimpreună cu DVoastră aleșii săi fruntași, intruniți în adunări bisericești, pentru a conlucra la binele lor viemelnic, și vecinic; atunci pentru mine este îndoită mângăere și bucurie, când intru împlinirea chemării mele grele, mă văd încunjurat și spriginit de DVoastră, cei mai distinși fii ai bisericii noastre naționale, deci adânc mișcat de această bucurie, Vă salut cordial Preaestimaților Domni Deputați și la această întrunire în Congres național bisericesc, implorându-Vă dela ceriu încă mulți ani de conlucrare mănoasă la opul cel mare al înaintării și al mântuirii noastre.

Bucuria mea aceasta de acum se mai potențează încă prin două momente însemnate. Și adevă, unul, că fiind acesta primul nostru Congres național bisericesc ordinar, pe care am fericirea a-l conduce eu, mi-se ofere dorita ocaziune, de a Vă arăta, Domnilor și astădată, că eu doresc și voesc a'mi împlini chemarea mea, în spiritul dragostei evanghelice; basa existenței bisericii și a tuturo: societăților, în spiritul acelei dragoste, despre care așa vorbește marele Apostol al neamurilor către Corinteni: „De așa grăit în limbi îngerești, de așa avea prorocie, de așa și toate tainele, de așa avea toată știința și credința, încât se mut și mușii; de așa împărți toată avuția mea, și chiar de mi-ași da trupul meu să-l ardă; eară dragoste nu am, nimica nu sunt“. Zic, mi-se ofere de nou dorita ocaziune, de a Vă arăta, Domnilor, că dragostea cu care m'a distins biserica, când m'a ridicat la cea mai înaltă treaptă ierarchică, și eu tot prin dragoste din partea mea voiesc a i-o răsplăti, conlucrând și în viitor, în toate zilele vieții

mele, cu DVoastră împreună, la întărirea și dezvoltarea sfințelor ei așezăminte, în folosul neamului și al patriei, ai căror fii suntem. (Trăiască! întreit).

Iar un al doilea moment însemnat este, Dlor, că fiind acesta primul nostru congres și în noul secol al XX-lea în care am intrat, ni-se ofere și nouă dorita ocaziune de a arunca o reprivire, măcar și numai fugitivă, asupra bisericii noastre din secolul trecut, și a compara starea ei dela începutul aceluia secol, cu cea dela finea lui, pentru a ne convinge și mai mult, atât despre vitalitatea ei, cât și despre frumoasele rezultate, ce le-am ajuns în decursul timpului, prin salutăriile ei instituțiuni. Resultate îmbucurătoare, ce ne îndreptățesc la un viitor tot mai bun și mai fericit.

Cine, dintre noi, nu știe, Dlor, cât de tristă și durerioasă era soarta bisericii, chiar și numai în prima jumătate a secolului trecut, și anume, cum era ea subjugată altei ierarchii străine; cum în unele părți nu ne era permis a ne zidi biserici și școale; cum nu aveam mai nici școale elementare și nici alte institute superioare de cultură; cum nu aveam preoți și învățători cu pregătirile recerute și alte asemenea, și cu toate acestea cine nu știe cât de mult ne-a întărit ea, contra tuturo: grelelor cercări, venite asupra noastră, și cum ne-a ocrotit de toate relele amenințătoare.

Și iarăși, cine dintre noi nu știe cât de mult s'a dezvoltat vitalitatea ei în a doua jumătate a aceluiaș secol, mai ales de când prevedința divină ne trimise pe bărbatul doririlor, în persoana marelui nostru arhiepiscop-metropolit Andreiu baron de Șaguna, dimpreună cu alți fruntași distinși ai noștri, de memorie în etern binecuvântată. Cine nu știe, cum am început în cea a doua jumătate, a zidi și spori bisericele și școalele, în orașe și în sate; a înființa și institute superioare de cultură; a ne crește preoți și învățători, după cerințele timpului și a-le ameliora și dotațiunea după împrejurări; cine nu știe cum ajunserăm a întemeia în toate centrele tipo-

grafii proprii, a întemeia fonduri și fundațiuni, spre scopuri culturale; cum ajunserăm a avea și realități frumoase și în toate părțile metropoliei: apoi a ne bucura și de o inteligență frumoasă și zeloasă, și mai pe sus de toate, din dismembrați cum eram, a ne mai vedea întruniți și într'o metropolie națională și autonomă, care ne adăpostește pe toți la adevărul ei sin de maică.

Acestea și alte asemenea mari și frumoase progrese sunt, Dlor, cari ne mângăie și ne îndreptățesc nu numai la asemenea mângăiere, dar ne mai întăresc și în convingerea, că dacă biserica străbună și atunci când și însași era subjugată, ne-a ocrotit contra pericolelor amenințătoare, ridicându-ne, așa zicând din moarte la viață, ba încă și ajutându-ne la frumoase progrese culturale, cu cât mai mult ne va ocroti și întări ea în viitor, când din Darul lui Dzeu, și din grația Maiestății Sale gloriosului nostru Impărat și Rege Francisc Iosif I, (Trăiască!) a devenit liberă și autonomă.

Chiar și numai cele deja amintite constată, Dlor, prea de ajuns puterea cea mare de viață a bisericii străbune, putere ce abia mai are seamăn; putere ce mângăie pe cei intristați, întărește pe cei slabi, înbărbătează pe cei îndoelnici, înțelepțește pe toți, oferind și indicând tuturor cel mai mănos teren de lucrare, și calea cea adevărată către mărețul scop final al omului.

De aceea, — precum se știe, — și acțiunea tuturor fruntașilor nostri pentru ridicarea neamului a pornit totdeauna dela biserică, care între toate împrejurările a rămas nedespărțită de popor, susținându-ne și conservându-ne individualitatea dimpreună cu limba, cu însușirile și datinile strămoșești. Prin ceea ce și mai mult s'a adevărit de cea mai bună programă a noastră, de a ne căuta și câștiga prin ea dezvoltarea noastră morală și culturală, și prin acestea binele și fericirea la cari nizuim.

Biserica noastră națională este, Dlor, tot ce avem comun, ear pentru-ca să știm și mai mult aprecia marea ei însemnătate, să ne gândim: ce ar fi de noi dacă n'am avea-o?

Biserica străbună are pentru noi și o mare și sublimă misiune culturală, Dlor, pe care o poate împlini cu succes numai printr'o conducere înțeleaptă, întemeiată și în viitor, ca și în trecut, pe cele trei mari virtuți creștinești: pe credința în Dzeu, apoi pe dragostea și speranța evanghelică, din partea tuturor celor chemați și mai ales din partea Congreselor noastre național-bisericești, în mâna cărora a depus marele nostru regenerador, fericitul arhiepiscop și metropolit Andreiu, soarta bisericii noastre prin memorabilele cuvinte rostite în primul nostru congres din 1868, zicând: „cu desevârșită odihnă sufletească depun toată competența legislativă și administrativă a bisericii, în mâinile Congresului de acum și celor viitoare, ca singure reprezentanțe legale și canonice a întregii provincii metropolitane,

prin urmare competente a duce și conduce trebile administrative, economice bisericești, școlare și fundaționale; dar totodată, tot în mâna acelor congrese depun și răspunderea pentru ulterioara soartă a bisericei”.

Din acestea vom înțelege, Dlor, cât de frumoasă și de însemnată, dar totodată și plină de răspundere este chemarea noastră a tuturor membrilor congresului. Este frumoasă și însemnată, căci ce este mai frumos și mai măreț, de cât a lucra la binele și fericirea unui neam, unui întreg popor, a neamului și poporului din care facem parte. (Trăiască!) Este însă și grea și plină de răspundere; căci nu putem tănu, că trăim timpuri grele și pentru biserică, timpuri în cari o mulțime de cu rente periculoase tind până la zguduirea temelior ^{ei}.

Deși biserica noastră și în trecut a îndurat multe cercări grele, pe cari toate le-a învins prin puterea ei de viață, să nu uităm însă, că la aceea învingere a contribuit foarte mult și tăria convingerii fericitilor nostri părinți, pe care trebuie să ni-o însușim și noi, dacă voim, — precum dorim, — a învinge și curentele periculoase din timpul nostru.

Să nu uităm, Dlor, că timpurile și evenimentele ne pot lipsi de multe alte bunuri materiale; nu este însă nici o putere, care să ne poată lipsi de biserică străbună, dacă vom ținea și noi ca fericitii nostri înaintași, cu toată tăria convingerii, la aceea moștenire strămoșească. Să nu uităm, că noi n'avem dreptul a dispune, ci numai a ne folosi de acel prețios tezaur, pe lângă marea datorință de a'l lăsa și urmașilor nostri de cea mai scumpă moștenire, fiind pentru aceasta și răspunzători înaintea lui Dzeu și a oamenilor.

Deci să ne grupăm, cu toții, tot mai mult în jurul acelei instituțiuni divine, cum se grupau și fericitii nostri părinți, și precum se grupează astăzi și alți compatrioți, mai bine situați, în jurul bisericii lor, deși mai au și alte terene de dezvoltare, lucrând și noi la ridicarea ei și făcându-ne toți apostoli binevestitori ai învățăturilor ei, cari sunt cuvântul lui Dzeu. Să arătăm și prin fapte, că ținem cu tărie la biserică străbună, și special la cele trei mari baze ale ei, la credința în Dzeu și Domnul nostru Isus Christos, la dragostea către Dzeu și deaproapele, fără de care ni-s'ar periclita tot ceea ce mai avem. Să cultivăm tot mai mult acea dragoste în armonie și bună înțelegere între noi ferindu-ne de împărechieri și ținând cu tărie la frumoasele faturi părintești ale neuitatului marelui Andreiu, adresate celor din jurul său în ora morții: „filor nu vă sfădiți, nu vă certati”, ca așa să se realizeze și speranța noastră, de un viitor tot mai bun aici, și a fericirii cei de dincolo.

Cu acest frățesc și părintesc apel atât către DVoastră, Dlor, cât și către toți pe cari îi reprezentați aici, de ori-ce stare și pozițiune, decliar se-

siunea congresului nostru național-bisericesc ordinar, pentru anul 1900 de deschisă.

Sedința I. la 1/14 Octobree.

După a. liturgie săvârșită de I. P. S. Sa Metropolitul, asistat de Preacuvioșii Lor archimandriții Dr. Ilarion Pușcariu, Filaret Musta, Augustin Hamsea, protopopul Ioan Papiu, directorul seminariului Dr. E. Remus Roșca, protopopul Dr. George Popovici și de diaconii Ioan Popovici și Ilie Cristea s'a celebrat chemarea Duhului sfânt la deschiderea Congresului, care a urmat în biserică.

După cuvântul de deschidere Metropolitul numește notari ad hoc pe deputații: Grigorie Pletos, Virgil Onițiu și Dr. Ioan Șenchea din archidieceasă; Ioan Pinciu, Dr. I. Cornean și Dr. Atanisie Brădian, din diecesa Caransebeșului și Dr. Traian Puticiu, Dr. Nestor Oprean și George Roxin din diecesa Aradului. Notariul V. Onițiu cetește lista membrilor, ear' Dr. T. Puticiu lea în primire credenționalele. La apelul nominal răspund 64 deputați, iar 12 își presintă credenționalele prin alții. Presidiul invită pe deputați să se constituie în secțiuni verificatoare, așa că deputații din archidieceasă vor avea să verifice mandatele celor din diecesa Aradului, cei din această diecesă mandatele deputaților din diecesa Caransebeșului, ear' aceștia pe ale celor din archidieceasă.

După terminarea primei ședințe se prezintă toți deputații în corpore la reședința arhiepiscopicească și prin rostul Dnui Dr. Iosif Gall aduc felicitările lor Metropolitului. Iar dela Metropolitul deputații congresuali au trecut în apartamentul P. S. Sale Episcopului Aradului Iosif Goldiș, cărui i-a exprimat respectul și alipirea lor prin rostul părintelui archimandrit Aug. Hamsea.

Sedința II. la 2/15 Octobree.

Se începe la 10 oare a. m. în sala de la comitat. Se cetește și autentică protocolul ședinței premergătoare.

Presidiul anunță credenționalele intrate ulterior. Se transpun comisiunii verificatoare.

Urmează referadele secțiunilor verificatoare, pe baza cărora se enunță verificați: din archidieceasă 28 deputați, din diecesa Aradului 28, din diecesa Caransebeșului 23. Resultatul: 79 verificați; alegerile protestate și cele cu acte de dificultate se transpun comisiunii verificatoare.

Urmează constituirea definitivă a biroului și alegerea membrilor în comisiuni, alegându-se o comisiune de candidare din domnii: Dr. Ioan cav. de Pușcariu, Filaret Musta, Dr. N. Oncu, Partenie Cosma și N. Zigre, care prin raportorul ei P. Cosma propune și congresul declară de aleși în:

Birou: N. Ivan, Dr. Tr. Puticiu, Ioan Pinciu, protopr., ear' dintre mireni Virgil Onițiu, Dr. N. Vecerdea, Dr. Nestor Oprean, I. Rusu Șirianul, Dr. Petru Cornean și Dr. Atanasiu Brădean.

Comisiunea verificatoare: George Popovici, Ioan de Preda și Ilie Trăilă.

Comisiunea organizatoare: Dr. Il. Pușcariu, Augustin Hamsea, Filaret Musta, P. Cosma, I. cav. de Pușcariu, Vincențiu Babeș, Dr. N. Oncu, Dr. Al. Mocsonyi și Teodor cav. de Seracin.

Comisiunea bisericască: I. Papiu, V. Mangra, Filip Adam, Dr. L. de Lemény, I. de Preda, Dr. E. Mocsonyi, Dr. I. Gall, P. Corcan și Dr. A. Novac.

Comisiunea școlară: V. Voina, I. Ignatie Pap, Dr. G. Popovici, M. Cirlea, Dr. D. P. Barcianu, E. Ciorogariu, N. Zigre, Patr. Drăgălina și I. Budințan.

Comisiunea financiară: V. Damian, Dr. I. Trailescu, Mih. Popovici, Sim. Damian, Dr. I. Mih. M. Velici, P. Rotariu, Tr. Barzu și Ilie Curescu.

Comisiunea petiționară: N. Cristea, V. Beleş, Seb. Olariu, Dr. I. Farcaș, Dr. V. de Preda, I. Papp, G. Feier, P. Tisu și Alexiu Oniț.

Comisiunea fundațiunei Gozsdu: Iuliu Dan, V. Hamsea, A. Ghidiu, I. Lengeru, L. Simonescu, P. Triuția, Zeno Mocsonyi, I. Budințan și Ilie Trăilă.

N. Zigre ales și verificat în două cercuri, renunță la mandatul din cercul Beliu, optând pentru cel din cercul Oradea.

Cu acestea eshauiindu-se ședintele ședinței, presidiul o închide (la 11³/₄ oare), anunțând proxima pe Marți la 10 oare.

Raportul general al consistorului metropolitan către congresul național-bisericesc.

Mărit Congres!

În fruntea raportului general pentru trienul congresual dela 1-a Octomvre, 1897; până în ziua de astăzi, cu care raport se presintă plenul consistoriului metr. înaintea Măritului Congres, avem datorința a înregistra tristul eveniment, care ca o nouă și grea cercare a avut a-l îndura Maiestatea Sa preabunul nostru Impărat și Rege, Augusta casă domnitore și toate popoarele monarhiei, când la 29 August (10 Septembrie) 1898 o mână impie și fără de lege nimici vieța Maiestatei Sale Impărătesei și Reginei noastre Elisaveta.

Biserica noastră a dat espreșiune profundei sale dureri pentru tragica încetare din vieță a preainaltei Impărătese-regine prin o adresă a episcopatului nostru depusă la peainaltul Tron, care adresă ne luăm voie a o aclude aici sub /. drept document istoric despre loialitatea credincioșilor bisericei noastre și despre adêncul doliu, în care au fost puși aceia, în rënd cu celelalte popoare din monarhie. Acest trist eveniment, asupra cărui de altmintrea s'a pronunțat Congresul electoral din a. 1898 prin concludul Nr. 7, am crezut, că e de cuviință a-l reaminti aici în scopul de a presinta Măritului Congres un raport complet despre evenimentele, cari au atins biserică noastră în periodul congresual acum expirat.

În tristele împrejurări, de cari făcurăm amintire, era lucru prea natural, ca ziua de 2 Decembrie st. nou 1898, în care Maiestatea Sa gloriosul nostru Impărat și Rege a serbat iubileul de 50 de ani al suirii sale pe tronul glorioșilor sei antecesori, să nu se poată celebra cu manifestările cari în alte împrejurări sunt caracteristice atăror serbări.

Astfel acea memorabilă zi s'a serbat în toate bisericile metropoliei cu docsologie, și în toate școalele noastre ca zi ferială cu rugăciuni, cântări și cuvântări festive.

În acel an biserică noastră a îndurat o zi fatală, care a îmbrăcat în doliu întreagă provincia noastră metropolitană. Este tristul eveniment al încetării din vieță a iubitului, blândului nostru arhiepiscop și Metropolit Miron Romanul, carele, după îndelungate suferințe a repausat în Domnul la 4/16 Octomvre, 1898, în etate de 70 ani.

Astfel ajuns în vacanță scaunul arhiepiscopesc-metropolitan, s'a convocat Congresul național-bisericesc extraordinar pentru alegerea arhiepiscopului-metropolit. Congresul s'a întrunit la 17/29 Decembrie, 1898, și la 19/31 a aceleia-și luni a ales arhiepiscop și metropolit pe subsemnatul, și obținând aceasta alegere preainalta aprobare, Congresul continuat la 28 Februarie (12 Martie) 1899, a instalat pe alesul seu în scaunul arhiepiscopesc și metropolitan.

Prin această alegere a rămas văduvit scaunul episcopesc din eparchia Aradului, la care sinodul electoral întrunit la 2/14 Maiu, 1899, a ales episcop pe archimandritul Iosif Goldiș, vicar arhiepiscopesc, președinte la consistorul din Oradea-mare. Obținând și această alegere prea înalta aprobare, alesul episcop, după ce la 4/16 Iuliu acelaș an a fost chirotonit întru archiereu, s'a introdus sărbătorește în scaunul episcopesc la 20 Iulie (1-a August), 1899, prin Preasântitul Episcop al Caransebeșului, ca mandatar metropolitan.

Revenind în rând cronologic la sărbările memorabile ale periodului expirat, relatăm despre serbarea, care la inițiativa Congresului din a. 1897 (Nr. 89) a avut loc în întreaga provincie metropolitană la 16/28 Iunie, 1898, ca la aniversarea a 25-a dela moartea fericitului arhiepiscop și metropolit Andreiu baron de Șaguna, întru pia memorie a marelui bărbat, care pe lângă multe alte neperitoare merite pentru biserică, patrie și națiune, a fost restauratorul vechei noastre metropolii. Serbarea aceasta aniversară s'a ținut cu toată solemnitatea, în special în archidieceasă la mormântul fericitului arhiepiscop-metropolit, celebrând repausatul arhiepiscop metropolit Miron Romanul, împreună cu episcopii Aradului și al Caransebeșului cu asistența unui numeros public de preoți și mireni, chiar din cele mai îndepărtate ținuturi ale metropoliei.

Asemenea s'a sărbatat aceasta aniversare în toate bisericile și școlile noastre din metropolie cu parastase, rugăciuni și cuvântări festive întru pia memorie a neuitatului archiepiscop.

În fine consistorul metropolitan are durerea a anunța trecerea din viață a doi dintre membrii sei: Ioan de Lemény, căpitan suprem în retragere, asesor consistorial în senatul episcopesc, defensor matrimonial; a încetat din viață la 11/23 Ianuarie, 1899, iar archimandritul Ieroteiu Beleşiu, vicar-episcopesc, președinte emeritat al consistorului din Oradea-mare, asesor cons. în senatul bisericesc a trecut la cele eterne în 28 Iulie (10 August) a. c.

După aceste premise venind la cadrele îndatinate ale raportului nostru, ne luăm voie a subșterne următorul raport despre activitatea consistorului metr. în periodul dela 1 Octomvre, 1897, până în ziua de astăzi;

Esibite au intrat la consistorul metrop. de toate 1092 piese și anume:

în anul 1897 (din 1 Octomvre)	101.
" " 1898	301.
" " 1899	316.
" " 1900	374.

Impărțirea esibitelor s'a făcut în cele 9 resorturi usuante.

Obiectele plenului s'au rezolvit în 13 ședințe, cari s'au ținut:

în anul 1897	2
" " 1898	5
" " 1899	3
" " 1900	3

Dispozițiunile consistorului în scopul executării concluzelor luate în congresul întrunit la anul 1897, au urmat în ședințele din 11 și 12 Novembre 1897.

Întru executarea conclusiunii Nr. 39, referitor la instrucțiunea publicată cu considerare la legile politice-bisericesci, s'a îndrumat preoțimea, să informeze pe parochiani, că în casurile căsătoriilor mixte nu sunt datori și nu este în interesul confesiunii noastre, să dea reversalii despre botezul și creșterea pruncilor în alta confesiune, resp. să încheie înainte de căsătorie pactele admise în art. de lege XXXII 1894 § I. sau să facă astfel de promisiuni cerute de preotul altei confesiuni la încheierea cununiei.

Deodată s'au îndrumat consistoarele eparchiale, să adune din an în an date despre căsătoriile mixte încheiate cu reversalii, și să arate periodic rezultatul acelor.

Ca studiu introducător la memoriul despre viața noastră bisericască dela înființarea metropoliei încoaci (conclus. congres. 40/1897), archimandritul Dr. Ilarion Puscariu a scris un tractat istoric „Metropolia Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania,” care însoțit de numeroase documente istorice, se prezintă într'un volum respectabil, drept dovadă despre neobositele stăruințe ale preameritaților bărbați ai bisericii noastre, cari cu zel și devotament au lucrat pentru restaurarea vechei noastre metropolii.

Lucrările prealabile pentru elaborarea unui proiect de regulament în privința examenelor de calificățiune preoțească (Nr. 61/1897), fiind acum terminate, consistoriul metropolitan va ajunge în pozițiunea de a prezenta Măritului Congres la procsima sesiune un proiect de regulament uniform pentru întreaga metropolie.

Delegațiunea congresuală, apoi însași comuna Sarofola, asupra căreia se eiectaseră oare cari impozite din partea metropoliei sârbești din Carloveț (Nr. 120 1897), au luat remediile posibile pentru a se scuti față de încasarea acelor impozite. Afacearea n'a ajuns a fi definitiv terminată.

Din alte comune n'au intrat plânsori pentru astfel de impozite.

În scopul de a regula ținuta organelor bisericeii față de art. de lege XIV 1898, care tractează despre întregirea venitului preoțesc parochial din vis-

tieria statului, congresul național bisericesc extraordinar, convocat la 16/28 Maiu, 1899, a luat concludul Nr. 13, odmițând prin acela, ca preoțimea parochială să primească întregirea venitelor sale din vistieria statului, pe calea autorităților bisericești superioare, fără alta condițiune, decât ca sumele recelamete la întregirea venitului preoților se ajungă la destinațiunea lor.

Despre cele ce s'au întreprins din partea eparchiilor întru esecutarea acestui conclud, dovadă sunt rapoartele consistoarelor eparchiale, cari le vom promova la Măritul Congres ca obiect de sine stătător.

Iar în scopul realizării concludului Nr. 15, luat tot în congresul extraordinar din anul 1899, subsemnatul metropolit a întreprins la guvernul țerei în persoană și prin o reprezentațiune făcută în scris și aceluși aici sub //, ca acela în interesul bine priceput al statului, să iee măsurile necesare, pentru ca în ministerul de culte și instrucțiune publică să se aplice la posturi cardinale și bărbați calificați din sinul bisericeii noastre, ca afacerile aceleia să se poată rezolvi corect și în mod demn de însemnătaea ei pentru stat.

Este aceasta o dorință justă a bisericeii noastre, pentru a căreia plinire pledează rațiunea de stat și motivele salutei publice.

Rapoarte speciale vor urma: cu un proiect de regulament pentru procedura judecătorească în cauze matrimoniale (Nr. 85/1895. 102/1897); în privința modificării regulamentului pentru parochii (Nr. 117/1897); în privința dotării protopresbiterilor (Nr. 121/1897); în privința înființării unui fond pentru speșele congresuale; (Nr. 123/1897), — și un proiect de normativ pentru obiectele, cari aparțin la competența plenului consistorial în eparhii; în fine proiecte pentru înființarea a două ori trei episcopii nouă.

În consistorul metropolitan sunt a se întregi: două posturi de membri ordinari preoțești în senatul bisericesc în locul Preasfinției Sale Domnului episcop dela Arad, și a repausatului archimandrit Ieroteiu Beleş; — un post de asesor suplent preoțesc în senatul școlar, — un post de asesor ordinar mirean în senatul episcopesc în locul repausatului Ioan de Lemény — și altul de asesor suplent mirean, vacant mai de nainte.

Din ședința plenară a consistoriului metropolitan, ținută în Sibiu, la 29 Septembrie 1900.

„Ioan Mețianu, m. p.
archiepiscop

Leontin Simonescu, m. p.
secretar metropolitan

Discurs

asupra esemplului, ce păstorii trebuie să dea popovenilor lor.

— După Massilon. —

(Continuare și Fine)

Dacă presupunerile nedrepte, singure care se formează contra virtuții unui bun preot, le permite viciul, de ce greutate vor fi aceste cuvinte sfinte în gura unui păstor scandalos? Nu numai atât; religiunea devine desprețuită, perde puterea ce are, nu numai că nu atinge întru nimic pe păcătoși, dar ea însăși îi revoltă contra autorității sale, și face impii și necredincioși, unde trebuie să întărească credința și să inspire pietatea. Poporul neînvățat și corupt privește ca fabule adevărurile și maximele ce preotul îi spune și singur nu le practică de loc, îl cred și îl privesc în așa mod, că pozițiunea sa singură de a-le vesti este o funcțiune de a înșela pre cei simpli, el se aseamănă obiceiurilor și conduitei puțin recomandabilă a păstorului lor. Toate predicile sale nu-i se par decât ca niște strigăte teatrale, ia în ris și preoția și pe preot. El vorbește ca un actor, care joacă bine rolul seu. Altarul, profanat printr'un păstor scandalos, nu-l privește mai serios și mai respectabil, ci ca pe un loc desonorat; toată religiunea nu i-se pare decât ca o invențiune umană, stabilită în profitul aceluia ce-i sunt ministri, și nu primește din maximele sale, decât aceea ce-i convine.

Aceste blesteme vă produc oroare fraților, dar noi singuri le dăm ocaziune, când sfințenia obiceiurilor noastre nu răspunde de loc aceleia a caracterului nostru; și numai din cauza scandalurilor, ce dau preoții cei rei, religiunea cade, și inpietatea se răspândește în popor: „Că numele lui Dumnezeu pentru voi se hulește întru neamuri.“ (Romani II. 24). Toți păcătoșii cei mai rei și cei mai deciși nu aduc în această deplorabilă stare nici o altă apărare a vișurilor lor, decât exemplele unui rău preot. Prin urmare trebuie să înțelegem și să simțim consecințele imense și triste ale vieții puțin edificatoare a unui preot. Vai, fraților, toate aceste suflete nenorocite, care ne preced cu semnul credinței, și care sunt separate de Dzeu, în locul turmentelor pentru eternitate, nu datoresc nefericirea lor decât neorinduelilor și exemplelor periculoase a-le păstorilor. Toate aceste îngreueri și depravațiuni și crime, care inundă poporul lui Dumnezeu sunt eșite, zice un profet, din chiar fundul sanctuarului. Și trebuie, fraților, ca milostivirea Domnului să fie mai mare și mai particulară asupra unei parochii conduse de un păstor scandalos, ca forța ei să se desfășure așa de bine, încât sufletul singur să se poată apăra de molipsirea și de urmările nedespărțite de aceste proaste exemple.

Vai! Fraților, se plâng câte odată că aceia cari sunt puși pentru educațiunea clericilor și esaminarea chemărei lor, întrebunțează prea mare severitate în

esaminarea acelor ce se prezintă spre a fi admiși la preoție. Dar, fraților, dacă ați putut înțelege tristele urmări ce lasă printre poporeni exemplele și disordinele unui rău preot; dacă velul ce închide aceea ce se petrece în secretul conștiințelor, va putea fi ridicat dinaintea noastră; dacă acest mister care se operează în secret va putea să ne fie desvălit, câte crime, câte blăsteme, câți păcătoși timizi întăriți în disordine, câți drepti rău întemeiați vor stărui în primele lor neorândueli! Câte îndoieli asupra doctrinei sfinte a lui Isus Christos, și a datorilor ce ea ne impune! O greșală miserabilă va putea să prevaleze pierderea inevitabilă a atâtor suflete, pe care faptele unui rău preot le atrage totdeauna cu el într'o nenorocire vecinică. Și nu vom fi demni de toate anatemele cerului, dacă cel dintâi isvor al tuturor acestor scandale triste și a acestor rele în biserică, nu se va găsi decât în funesta noastră îndulgență, și în considerațiunile nedemne pentru impulsunile trupului și sângelui?

Nu, frații mei, nu astfel e destinarea unui preot, ci sau el trebuie să fie ridicat de pe pământ prin eselența demnității sale, și el atrage după dânsul tot, ca Isus Christos, adevăratul șarpe de metal, sau ca cum acest șarpe fabulos al apocalipsului, precipită cu dânsul în abis toate stelele ce-i sunt atașate, adecă toate sufletele ce i-au fost încredințate. Dacă un păstor nu edifică, scandalizează, dacă nu vivifică, estermine și omoară, dacă nu vestește pietatea prin toată conduita sa, inspiră, austorisă înmulțește vițiul. Nu suntem cu luare aminte la ce ne angajăm și câte obligațiunile contractăm către poporul ce biserica încredințează îngrijirilor noastre. Noi devenim ca depositari ai mântuirii tuturor sufletelor ce Isus Christos a pus în mâinile noastre; dacă unul singur e să piară, el ne va cere seamă, și va depinde de noi a-i proba că el n'a ținut nici la îngrijirile ce i-am dat, nici la învățăturile și exemplele noastre, nici la rugăciunile noastre, și că acest suflet, dacă ne-a mărturisit totul, nu va peri, noi ținem locul său în mijlocul acestei turme, și-i vom putea zice, cum Mântuitorul a zis tatălui său, că: din toate acelea ce ne-a încredințat, nu a perit nici unul prin greșeala noastră.

Căutați dar frații mei ca exemplele voastre să determine și succesul funcțiunilor voastre și tot fluctul ministerului vostru și mântuirea poporului vostru și a voastră: „Drept aceea, iubiții mei frați, fiți tari, neclătiți“ (I Cor. XV. 58). Voi, fraților, cari împliniți cu sfântenie datorile chemării voastre, să nu încetați nici odată, din cauza exemplelor de neglijență, și conduită puțin preotească a unora din confrății voștri, să nu derime nici de cum tăria credinței voastre, și să nu vă micșorați întru nimic zelul și esactitatea funcțiunilor voastre, că micșorarea zelului, neingrijirea, atacă bunurile neperitoare, nu uitați a rechemă neîncetat sfânta voastră datorie; contra abuzurilor de care aveți temere spuneți regulile cele

mai scumpe și mai respectabile; dacă împrejurul vostru nu vedeți în confrății voștri de cât subiecte de dureri sau de seducere, nu perdeți nici o dată din vedere pe cei dintâi ministri ai lui Isus Christos, de acăror venerabile exemple de zel și de virtute noi suntem așa departe: „Drept aceea iubiții mei frați fiți tari neclătiți, sporind întru lucrul Domnului pururea.“ Nu priviți nici odată în cât timp au să se îplinească aceste, gândiți-vă însă să nu perdeți nici un moment, unde să nu puteți câștiga un suflet lui Isus Christos, nu încetați înșive de a împlini aceste funcțiuni publice când vedeți în poporul vostru pe păcătoși, îndreptați-i, abuzurile să le coregeți, pe cei slabi să-i susțineți; să nu credeți că obligațiunile voastre sunt terminate, căci zelul și caritatea vă impun îngrijri, pe cari litera legii nu pare a-le adaoga, dar spiritul ei vi le arată; nu măsurați privilegierile voastre pastorale cu regulile comune, ci cu trebuințele poporului, care vă este încredințat: „Sporind întru lucrul Domnului pururea“.

Etatea însăși, și durata lungă a funcțiunilor în care ați îmbătrânit, să nu pară ca un drept legitim de a vă retrage dela lucrare, și a gusta repausul ce atâta ani de lucru pare a vă acorda; reînouiți mai mult ca a-le vulturului tinerețele voastre, caritatea dă forțele ce natura pare a-le refusa.

Aceste resturi prețioase a-le bătrâneții voastre sunt onorabile ministerului sacertotal; fiți Eliazarii legii cei nouă, că însăși vârsta voastră e un motiv, de a nu vă permite nimic care poate să fie înjositor unei lungi vieți consumată în funcțiuni. Astfel, cu cât vă apropiați de sfârșit cu atât mai mult zelul vostru să reinvieze. Ce nefericire dacă la punctul sosirii sfârșitului perdeți, printr'un sfârșit înainte de timp, fructul unei vieți întregi de lucru și de îngrijire a funcțiunilor voastre!

Un bun inspector de școală.

De un bun inspector de școală voiesc a vorbi, un inspector care totdeauna stă la spatele învățătorului, sau cel puțin ar trebui să steie.

Inspectorul bun de care voiesc a vorbi, nu e alt ceva de cât ordul oarelor, respective orariul școlii. Afirm aceasta, că orariul de hârtie e cu mult mai bun pentru o școală, respective pentru un învățător, decât ori cât de mulți inspectori din carne și oase.

Să recere însă, ca învățătorul să aibă aplicare, să fie însuflețit, să fie așa zicând născut pentru oficiul său, cari lipsind unui om, mai bine să nu se facă învățător. Și să vedem, ce este orariul?

Orariul nu este alt ceva, decât împărțirea și orinduarea materialului și a studiilor de învățământ după timpul de învățare. Aceasta e foarte de lipsă; căci ce învățător e acela, care propunerea nu o mănuește în ordine anumită și după plan? Zisei, că orariul e un inspector. E un inspector, peste conștiința învățătorilor, căci controlează propunerea regulată a fieștecărui studiu.

Orariul școlii face ca învățătorul să se prezente regulat în școală, să nu finească prelegerile înainte de timp; să nu lungească mult pauzele între oare; ne face, să nu neglijăm un obiect de învățământ pe contul altuia.

Neobservând vre-una dintre aceste regularități, conștiința îi va zice: azi ai greșit, nu ți-ai împlinit datoria, — și continuu îi conturbă liniștea. Eari omul bun simte aceasta, în ziua în care a greșit, nici că poate mânca, nu-i cade bine mâncarea.

Ca conștiința să fie liniștită să ne îndatinăm a ține prescrierile orarului totdeauna punctual; apoi mai târziu aceasta îndatinare se va preface în noi în fire, care apoi nu ne va părăsi până la moarte. Când odată ținerea punctuală a orarului s'a prefăcut în fire, chiar să vrem, nu vom putea face să nu 'l observăm.

Să arătăm dară, că suntem punctuali în ținerea timpului de prelegere și orarul să ne steie totdeauna înainte; făcând aceasta, toate celelalte ni se vor da.

Iulian Pașuba.
inv în Miersig (Bihor).

Educația Morală a femeii.

Bărbatul și femeia au același suflet același destin moral; o aceeași socoteală li se va cere de întrebuințarea facultăților lor și pentru bărbat o barbarie și pentru femeie un oprobriu de a degrada sau de a lăsa ca să se degradeze într'însa darurile cu care Dumnezeu a înzestrat-o.

Femeile trebuie să-și cunoască religia lor, căci sunt datoare să o urmeze și să o practice ca ori-ce ființă inteligentă.

Prin urmare îndată ce instrucția religioasă este nu numai permisă ci și comandată femeilor, atunci ce alt soi de instrucție ar putea fi prea înaltă pentru ele?

Dacă femeia e făcută spre a fi tovarășa bărbatului atunci e ceva cu totul nedrept de a i se interzice cunoștințe, care 'i permit de a fi egală cu acela al cărui destin trebuie să 'l împartă, să priceapă cel puțin munca lui, să simtă luptele și suferințele lui spre a le putea ușura.

Să lăsăm deci pe femeie să-și cultive spiritul și inteligența ei prin tot soiul de cunoștințe frumoase și studii nobile, numai să-și păstreze în mod inviolabil legea supremă a sexului ei: pudoarea.

În educația femeii, morala trebuie să fie primul loc, din cauza chiar a misiunii pe care ea e chemată să o împlinească în familie.

Femeia e delegată lui Dumnezeu în căminul casnic și ea trebuie să întrețină flacăra dulce și senină a virtuților pașnice, cari formează fericirea.

Ea e sprijinul bărbatului și mângăierea lui în grelele încercări ale vieții.

În fine, ea a destinată a-și crește copii, a le da principiile solide cari vor trebui să-i călăuzească și puterea de suflet necesară spre a-și împlini datoriile, ori cât de grele ar putea fi ele într'o zi.

Spre a desvolta aceste frumoase virtuți în acei cari sunt destinați să li urmeze în viață, trebuie ca mai întâi să le poseadă ea însăși și numai educația i le poate da.

Educația morală e școala datoriei, a caracterului și a moravurilor. („Apostolul“).

D I V E R S E.

* *Sesiunile literare ale Asociațiunii*, alese în adunarea generală dela Băiile-Herculane, și-au ținut în biroul Asociațiunii ședința de constituire sub presidența dlui canonic I. M. Moldovan. După primirea abdicării membrilor Dr. Barcianu, D. Comșa și Dr. Maior, se procede la constituire alegându-se în secțiunea literară: președinte Dr. Marianescu, vicepreședinte Ios. Vulcan, referent Dr. Blaga. Sediul secțiunii Brașov. În secț. istorică: preș. V. Babeș, vicepres. Șulțiu,

referent Vas. Goldiș. Sediul Sibiu. În secțiunea științifică: Preș. Porcius, vicepreș. Dr. Vuia, referent Vlaicu. Sediul Rodna-veche. În secțiunea școlară: Preș. Dr. Hossu, vicepreș. Pletos, referent Dr. I. Stroiă. Sediul Blaj În secțiunea economică: Preș. P. Cosma, referent Dr. Mihai. (Postul de vicepreședinte a rămas vacant). Sediul Sibiu.

Se primește următoarea propunere a dlui Onițiu:

„Secțiunea literară să fie însărcinată cu prezentarea unui proiect despre modalitățile de editare a organului „Asociațiunii“ și proiectul să se prezente în proxima ședință plenară a secțiunilor; iar până atunci organul „Asociațiunii“ să continue a apărea în forma sa actuală“.

În fine se însărcinează prim-secretarul „Asociațiunii“ Dr. Cornel Diaconovich să prezinte un regulament pentru desbaterile interne ale ședințelor plinare.

* *Himen*. Domnul Marius Tempa absolvent de teologie, fiul venerabilului preot profesor din Lugoj, sa logodit cu amabila Domnișoară Cornelia Cosma fiica Domnului Cosma comerciant în Căpruța. Felicitările noastre!

* *Pavel Știru*, fruntaș din comuna Giula cu speșele sale proprii din temelie a edificat o școală nouă în Giula-maghiară, care școală în 24 Septembrie v. a. c. s'a și sfințit. A fost o bucurie de obște la care ne alăturăm și noi, urându-i: Să trăiască!

† *Necrolog*. Subscriși cu inima plină de durere, anunță n numele lor și al numeroaselor rudeni încetarea di viață a iubitului lor, soț, tată, fiu, frate și respective cumnat Dr. Constantin Groza, medic cerc. în Gurahonț, întâmplată după scurte suferințe la 28 Septembrie (11 Octombrie) a. c. oara 5 d. a. în etate de 41 ani și 14 al fericitei sale căsătorii. Scumpele rămășițe ale defunctului se vor petrece la odihna eternă în cimiterul gr. or. rom. din Gurahonț, duminică la 1/14 Oct. a. c. oara 1 d. a. Gurahonț, la 13 Oct. 1900. Fie-i țărina ușoară și memoria eternă! Véd. Melanie Groza nasc. Poynar, ca soție. Mariți și Ionița, ca fii, Ioan Groza, sen. protopop, ca tată. Dr. Ioan Groza, jun. asesor referent cons., Vasile Groza, funcționar la „C. F. R.“ ca frați. Octavia Groza măr. Venter, Anna Groza măr. Lazar, ca surori. Dr. Dionisiu Poynar, jude de table reg., Dr. Nicolau Poynar, avocat, Dr. Ioan Poynar, jude regiu, Véd. Anna Poynar, Maria Poynar măr. Zigre. Ella véd. Rezei, Nicolau Zigre avocat, Ales Filip, notar cerc., Gavril Venter, notar cerc., Cornel Lazar, preot, ca cumnați și cumnate.

† *Necrolog*. Subscriși cu inima frântă de durere aducem la cunoștința consăngenilor, prietinelor, și cunoștințelor trecerea din floarea vieții a preaiubitei noastre soție, mamă, fiică, soră, cumnată și noră Sofia Jancovici nasc. Blajovan, întâmplată Vineri în 12 Octombrie 1900 st. n. la oare a. m. după un morb îndelungat și greu, în etate de 28 ani. Înormentarea va fi Duminică în 14 Octombrie st. n. a. m. la 10 oare în cimiterul gr. român din Monoștor. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată. — Monoștor, în 12 Octombrie șt. n. 1900. George Jancovici, ca soț. Véd Iconia Blajovan, ca mamă. Simion și Dimitrie Blajovan, ca frați. Sofia Blajovan, ca cumnată. Dimitrie, Virgil și Viorica, ca fii. Iuliana și Alexandru Jancovici, socri.

* *Școală ceramică*. În Târgu-Jiu s'a înființat o școală de artă ceramică (olărie artistică, pictură și sculptură ceramică), având două secțiuni: una elementară, în care se primesc elevi absolvenți ai școlii primare, ori cu una sau două clase secundare; ear' în secția a doua (artistică) se primesc elevi absolvenți de patru clase secundare și având talent de desemn. Cursurile la secția elementară durează trei ani; cele ale secției artistice doi — trei ani. Profesori sunt: Stefan Bobancu, St. Ciu-

cean. A. Diacorovich, I. Moșil, I. Popescu-Voinești, I. Wirnstl, un măiestru ceramier și un ajutor de măiestru.

* **Obiceturi mongole.** Mongolii din Tibet duc o viață nomadă. Ei călătoresc călare și leagă bine de șea câte un par lung de doi trei metri, iar parul ajungând în nisip arată drumul pe unde au trecut, — astfel se pot reîntoarce la corturile lor de cum-va vântul nu le-a acoperit din nou urmele cu nisip. Mongolul nici odată nu trage într-o pasăre nici cu săgeata nici cu pușca. Pe morți nu-i îngroapă, dar grăbesc moartea celui în agonie, apoi leagă o funie de gâtul lui și-l tirăsc în dosul cortului unde corbii și câinii fac înmormântarea.

POȘTA REDACȚIEI.

Popovici, Berzova. Condițiile de primire în preparandie s'au publicat la timp. — După legile patriei salariul sub 600 fl. anual nu poate fi obiect de execuție judecătorească. În aceste marginii nici naturalele nu pot fi cuprinse.

Convocare.

Conform statutelor Reuniunii învățătorilor rom. gr. or. din protopopiatele aradane I—VII. §. 23, despărțământul protopopesc al Chișineului și va ține adunarea sa de toamnă Marți 6 Noembrie (24 Oct.) n. 1900, în școala conmembrului Ioan Ionescu din Giula, la care sunt invitați toți membrii acestui despărțământ, precum și alți iubitori de progesul învățământului, pe lângă următoarea:

Programă:

1. Dimineața la 8 oare asistarea în corpore la chemarea Duhului Sfânt în sfânta biserică.
 2. Presentarea în școală și apelul nominal.
 3. Prelegere practică cu elevii, din obiectele prescise în ordul oarelor. După prelegere dimiterea elevilor.
 4. Deschiderea ședinței.
 5. Reflexiuni asupra prelegerii ținute.
 6. Rezolvarea temelor puse din partea biroului central.
 7. Raportul casierului, bibliotecarului și controlorului.
 8. Incassarea taxelor.
 9. Cetirea operatelor insinuate.
 10. Propuneri și interpelări.
 11. Fixarea locului și timpului adunării proxime.
 12. Inchiderea ședinței.
- Nădab, la 18 Octombrie st. v. 1000.

Demetriu Boariu,
notar.

Stefan Leucuța,
presedinte.

Concurs.

Pe baza ordinațiunii Veneratului Consistoriu gr. or. din Arad dto 24 August a. c. Nr. 5110/1900 se escrie concurs pentru vacanta parochie de a III-a clasă din comuna Troaș, protopresbiteratul Radnei, comitatul Aradului, cu termen de 30 de zile dela prima publicare. Emolumintele sunt: 1. Casa parochială cu gradina

de legume; 2. Una sesiune parochială pe deal; 3. Birul preotesc câte 30 litre cucuruz sfărmat dela 80 numere de case; 4. Stolele indatinat; 5. Intregire pentru acum la 469 coroane 44 fileri și după timp cu alte doau sute de coroane pe lângă dotația esistenta dela parochie.

Recurenții au a-și trimitte petițiunile lor instruate în sensul statutului organic la P. T. Domn protopop Vasile Beleş în M. Radna, și a se presenta la s. biserică din loc în vre-o Duminecă ori Sărbătoare spre a și arăta desteritatea în cuvântările bisericesti și în cele rituale.

Troaș, din ședința Comitetului parochial, ținută în 24 Septemvre (7 Octomvre) n. 1900

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VASILIE BELEȘ, protopresviter.

—□—

Pentru deplinirea parochiei din Timișoara-Elisabetin (Maerile v., ppresbiteratul Timișorii), devenită vacantă prin reșosarea parochului Petru Anca se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul diecesan „Biserica și Școala“.

Beneficiul anual consistă: 1) din reluțiunea sesiunii parochiale de 840 coroane, ce se răspund regulat și decursiv din cassa magistratului orășense; 2) din folosirea gratuită a cortelului constătător din 2 chli, cuină, podrum și aparținătoarele; 3) din stola usuată; 4) din birul preotesc, 2 coroane dela credincioșii cari posed casă proprie, și 1 coroană dela jeleri, — toate aceste dau un venit de 1640 coroane. Veduva preoteasă se bucură de dreptul vidual, asigurat prin §-ul 8 al Regulamentului pentru parochii. Alesul va fi obligat să provadă, fără alta remunerațiune, învățământul religios la școala confesională locală.

Parochia fiind de clasa primă, dela concurenți se cere cualificațiunea prescisa în §-ul 15 lit. a) a Regulamentului pentru parochii.

Recursele sunt a se înainta în termenul de sus la P. O. oficiu ppresbiteral al Timișorii în Timișoara (Fabric). Reflectanții vor avea să se presente în vre-o Duminecă ori sărbătoare în s. biserică, cu observarea §-ului 18 din Regulamentul pentru parochii, spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală.

Dat, din ședința comitetului parochial ținută în Timișoara-Elisabetin, la 18 Septemvre (1 Octomvre) 1900.

Comitetul parochial:

Costa Mihailovici, m. p.
președinte.

Cu consensul ppresbr. Dr. TR. PUTICI, m. p.

—□—

Conform ordinațiunii Veneratului Consistoriu dto 25 Septemvre a. c. Nr. 1044/157 Sc. se escrie concurs pentru deplinirea postului învățătoresc dela școala gr. or. română din Mierlău, inspectoratul Orășii-mari, cu termen de alegere pe 5/18 Noemvre 1900

Emolumintele sunt: în bani numerari 600 coroane, afară de aceasta cortel și grădina de legumi: precum și stolele cantorală dele funcțiunile obveninde.

Recursele ajustate conform presciselor Stat. Org. și § lui 6 art. XVIII. din 1879 adresate comitetului parochial din Mierlău, să se trimită subscrișului în Oradea-mare, până inclusive 2/15 Noemvre a. c. având recurenții în vre-o Duminecă, ori Sărbătoare, a-se presenta în biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PACALA, m. p. protopop și inspect. scol.

—□—